

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Deres ref: 15/3220

Vår ref: 15/5579

Vår dato: 15.12.2016

Vedr Oppfølgingsbrev etter pakkemøte – eksport av arbeidsavklaringspenger til Sverige

Viser til brev mottatt 02.12.16 der det bes om ytterligere opplysninger etter pakkemøte med ESA. Departementet har uttrykt et ønske om mulig å få tekst på engelsk. Dette har vi dessverre ikke klart å imøtekomme på denne tiden, da vi har innhentet opplysninger fra NAV Oppfølging utland.

Flytting til utlandet versus flytting innad i Norge

Det stilles spørsmål om hva som gjelder ved flytting til utlandet versus flytting i Norge. Alle som mottar AAP er pliktig å informere om endringer som kan ha betydning for saken. Dette betyr at man må ta kontakt med sitt NAV-kontor dersom det er aktuelt å flytte. Brukere som vurderer å flytte til EØS-land, må ta kontakt med NAV Oppfølging Utland. For brukere som flytter i Norge er vil det i mindre grad være aktuelt å vurdere å stanse ytelsen fordi bruker bryter opp arbeidsavklaringsløpet sitt ved å flytte. Det har sammenheng med at det fins et relativt likt tilbud av arbeidsrettet tiltak som bruker kan delta på i hele Norge. Når det gjelder medisinsk behandling, kan bruker raskt overføres til tilflyttingsstedet i spesialisthelsetjenesten og raskt få tildelt ny fastlege. Bruker kan i stor grad fortsette på sin sak hos NAV, vedkommende bare bytter lokalt kontor. Bruker fortsetter å være innenfor samme system både når det gjelder NAV, tiltakssystemet og helsevesenet ved flytting innad i Norge. Likeså ligger det til fraflyttingskontoret å vurdere konsekvens for ytelse dersom bruker f.eks. avbryter et tiltak på grunn av flytting til annen kommune. Mottakende NAV-kontor har et løpende ansvar for å vurdere at vilkårene for AAP er oppfylt til enhver tid, også når det kommer ny bruker.

Det å flytte til et annet EØS-land har vesentlig større konsekvenser for muligheten til å gjennomføre et arbeidsavklaringsløp, og for varigheten på et slikt løp. Her flytter bruker ut av NAV-systemet og NAV sin portefølje av arbeidsrettede tiltak. Bruker vil være avhengig av det opprettes en ny sak hos utenlandske myndigheter for at vedkommende skal kunne få tilbud om arbeidsrettede tiltak i tilflyttingslandet. Norge kan ikke pålegge utenlandske myndigheter å gi bistand etter norske regler. Man er derfor avhengig av tiltaksregimet i det enkelte land. Forekomsten av arbeidsrettede tiltak er også mindre enn i Norge i de fleste andre EØS-landene, og det kan være et hinder fra å få tiltak at bruker ikke har jobbet der. Bruker

ARBEIDS- OG TJENESTEAVDELINGEN // ARBEIDS- OG VELFERDSDirektoratET

Postadresse: Postboks 5, St. Olavs plass // 0130 OSLO

Besøksadresse : Økernveien 94 // 0579 Oslo
Tel: 21071000

www.nav.no

flytter også ut av helsevesenet i Norge og det tar i mange tilfeller lang tid å opprette et nytt behandlingstilbud i tilflyttingslandet. I tillegg ser vi i en rekke tilfeller at bruker i mindre grad kan nyttiggjøre seg av tiltakstilbudet, arbeidsmarkedet og noen former for behandling som psykologbehandling på grunn av språkbarriere.

Det er et vilkår for arbeidsavklaringspenger at bruker bidrar aktivt i prosessen med å komme i arbeid, og bruker plikter å medvirke i utarbeidelsen og å gjennomføre en hensiktsmessig aktivitetsplan, jf. folketrygdlovens § 11-8. NAV Oppfølging utland gjør en eksportvurdering for å sikre at aktivitetsplikten lar seg opprettholde hvis bruker flytter til annet EØS-land. Eksportvurderingen er altså hovedsakelig knyttet til om aktivitetsplikten lar seg opprettholde. Senter for livsinteresser blir også vurdert (dette diskuteres i eget avsnitt under).

I tillegg fremkommer det av retningslinjer i rundskrivet knyttet til Hovednr 45, at brukere som ikke var i arbeid da arbeidsevnen var nedsatt ikke kan få eksport arbeidsavklaringspengene etter EØS-regelverket.

Senter for livsinteresser

Hvordan etaten vurderer hva som kan anses å være senter for livsinteresser – eventuelt hvilke momenter som kan være mer avgjørende enn andre. Dette framkommer i rundskrivet knyttet til Rådsforordningen Hovednr. 45 – Kapittel – Arbeidsavklaringspenger, 11.3.1:

«Her fremgår at man i forbindelse med koordineringsreglene i visse tilfeller må foreta en bredere konkret vurdering i forhold til bostedsbegrepet, som i prinsippet ikke er bundet av nasjonal praksis. Det samme prinsippet må legges til grunn når det gjelder arbeidsavklaringspenger. Når en arbeidstaker etter nasjonal praksis er vurdert som bosatt i Norge, men har ektefelle og/eller barn eller nære pårørende som han har jevnlig kontakt med i "hjemlandet", har vedkommende i utgangspunktet også rett til arbeidsavklaringspenger når han eller hun oppholder seg der. Dette vil være i tråd med den frie bevegelse for arbeidstakere innenfor EØS-området.»

I henhold til NAV Oppfølging utlands interne rutine praktiserer avdelingen dette slik:

«I enkelte tilfeller opplever vi at brukere bor på hybler i Norge mens de jobber her, og at noen av disse igjen fortsetter å oppholde seg på en hybel i Norge selv etter han/hun ble syk. De har derimot familien og opprinnelig bosted i utlandet. I disse tilfellene bør det i større grad kunne åpnes for flytting hjem til bostedslandet.»

Senter for livsinteresser er dermed et forhold som taler for å tillate eksport (se for øvrig formulering i rundskriv til hovednr. 45, kap.11, pkt. 11.4.2). Dette forsterkes igjen av at mange av brukerne med senter for livsinteresser i annet EØS-land flytter hjem allerede i sykepengeløpet, hvor det ikke foretas noen eksportvurdering. Når disse søker AAP, behandles denne forespørselen på vanlig måte uten at det foretas en særskilt eksportvurdering.

Opprettelse av kontakt med utenlandske myndigheter ved vurdering av eksport

Det tas ikke kontakt med utenlandske myndigheter når en forespørsel om eksport av AAP vurderes. Utenlandske myndigheter kontaktes først ved behov når det eksisterer en løpende AAP-sak i annet EØS-land. Dette gjøres hovedsakelig når bruker bor i et annet land i Norden, og har behov for arbeidsrettet tiltak. Dette følger av de bilaterale avtalene Norge har med de andre nordiske landene om arbeidsrettet rehabilitering fra 2015 med utspring i Nordisk konvensjon om trygd. I henhold til disse avtalene skal man kontakte myndighetene i de andre nordiske landene hvis det er behov for arbeidsrettet tiltak i bostedslandet. Tiltaket skal da foregå etter bostedslandets regelverk. Disse avtalene brukes aktivt når det er behov for et arbeidsrettet tiltak gjennom myndigheten i et annet nordisk land. Det foregår ved at man sender en forespørsel om bistand og så er det opp til det enkelte land om det blir noe tiltak og hva slags tiltak det eventuelt blir. NAV Oppfølging utland har til nå i 2015 og 2016 sendt nærmere 100 anmodninger om samarbeid om arbeidsrettet tiltak til andre nordiske land. Vi har ikke oversikt over hvor mange slike henvendelser det kommer fra andre nordiske land til det enkelte NAV-kontor i Norge.

Det må presiseres at avtalen bare skal brukes dersom det er behov for samarbeid mellom NAV og utenlandske myndigheter om arbeidsrettet tiltak, og det er bare i slike saker vi oppretter kontakt med utenlandske myndigheter i Norden. For brukere som kun har medisinsk behandling eller opplæring (kurs, skolegang) som aktivitet, opprettes det ikke kontakt med utenlandske myndigheter.

Når brukere har behov for arbeidsrettet tiltak fra myndighetene i EØS-land utenfor Norden, pålegges bruker selv å oppsøke myndighetene som en del av brukers aktivitetsplikt. Dette fordi det ikke finnes tilsvarende avtaler om administrativ fremgangsmåte ved behov for samarbeid om arbeidsrettet aktivitet med EØS-land utenfor Norden. Vi har opplevd at det kan være vanskelig å få igangsatt arbeidsrettet aktivitet uten at bruker selv kontakter myndighetene. I tillegg innhentes det unntaksvis legeerklæring via utenlandske trygdemyndigheter med E-skjema, men dette er bare i de få sakene bruker ikke klarer å fremskaffe dette selv. Dette kan gjøres i alle EØS-land.

Eksempler

1. [REDACTED]

[REDACTED]

2.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

3.

[REDACTED]

Statistikk

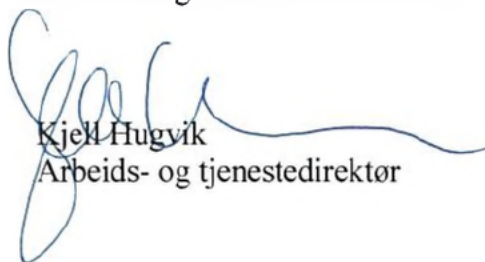
Vi har ikke statistikk over eksport på AAP. Det er ikke egne oppgaver i Arena for eksport, og det fins ikke statistikk over dette, verken i Datavarehus eller styringsverktøyet. Vi har derfor ikke noe tallmateriale til å kunne presentere den statistikken som etterspørres.

NAV Oppfølging utland følger opp i overkant 700 brukere som mottar AAP i andre EØS-land NAV eksporterer AAP til alle disse brukerne, men det er bare et mindretall som har fått en eksportvurdering. Dette er fordi flesteparten som tidligere nevnt, har flyttet ut av Norge allerede det første året mens de mottok sykepenger, eller at det er grensearbeidere som har bodd i utlandet også mens de arbeidet i Norge. Heller ikke i disse sakene er det behov for å gjøre en eksportvurdering. Disse har søkt om AAP fra utlandet og søknaden behandles da uten noe spesiell eksportvurdering. NAV Oppfølging Utland er av den oppfatning at den klare majoriteten av brukerne som mottar AAP i utlandet er EØS-borgere med sentrum for livsinteresser i utlandet og grensearbeidere.

Brukergruppen som søker om å eksportere AAP mens de allerede mottar AAP i Norge, og som dermed blir eksportvurdert, er derimot annerledes. Av disse er majoriteten av brukerne født i eller har vært bosatt lenge i Norge. De har ofte ikke bodd i landet de ønsker å flytte til, eller det er mange år siden de bodde der.

Vi håper dette er klargjørende og kan gi et grunnlag for deres svar til ESA. Vi kan avslutningsvis nevne at vi på nyåret raskt vil se på våre interne rutiner for å se om de bør tydeliggjøres.

Med vennlig hilsen
Arbeids- og velferdsdirektoratet

Kjell Hugvik
Arbeids- og tjenestedirektør

Sonja Skinnarland
Seksjonssjef

